

II. *Kulturní změna: všichni jsme dlužníci*

5. Jubilejní rok nás vybízí k různým změnám, k tomu, abychom se zabývali současným stavem nespravedlnosti a nerovnosti, a připomíná nám, že pozemská dobra nejsou určena jen několika privilegovaným, nýbrž všem.⁶ Možná bude užitečné připomenout si, co napsal sv. Basil Veliký: „Ale pověz mi, které věci jsou tvoje? Odkud jsi je vzal, aby se staly součástí tvého života? [...] Nevyšel jsi snad z matčina lůna úplně nahý? Nevrátíš se snad opět nahý do země? Odkud se vzalo to, co máš teď? Kdybys řekl, že to k tobě přišlo náhodou, popřel bys Boha, neuznal bys Stvořitele a nebyl bys vděčný Dárci.“⁷

Když chybí vděčnost, člověk přestává vnímat Boží dary. Ve svém nekonečném milosrdenství však Pán neopouští hříšné lidstvo, spíše potvrzuje *dar* života spásným *odpuštěním*, kterou všem nabízí skrze Ježíše Krista. Proto nás Ježíš, když nás učí modlitbě „Otče náš“, vyzývá, abychom prosili: „Odpusť nám naše viny“ (Mt 6,12).

6. Když člověk opomíjí své vlastní pouto s Otcem, začne se domnívat, že vztahy s druhými se mohou řídit logikou vykořisťování, kdy si nejsilnější nárokují právo převahy nad nejslabšími.⁸ Stejně jako v Ježíšově době elity profitovaly z utrpení nejchudších, tak i dnes v propojené globální vesnici⁹ mezinárodní systém, pokud není živen logikou solidarity a vzájemné provázanosti, plodí nespravedlnosti prohlubované korupcí, které jsou pastí pro chudé země. Logika vykořisťování dlužníka také výstižně popisuje současnou „dluhovou krizi“, která postihuje řadu zemí, zejména v jižní části světa.

7. Neúnavně stále opakují, že zahraniční dluh se stal nástrojem kontroly, jehož prostřednictvím některé vlády a soukromé finanční instituce nejbohatších zemí bez skrupulí vykořisťují lidské a přírodní zdroje nejchudších zemí, aby uspokojily potřeby svých vlastních trhů.¹⁰ K tomu je třeba připočítat skutečnost, že některé národy, které jsou již zatíženy mezinárodním dluhem, jsou nuceny nést také břemeno ekologického dluhu vyspělejších zemí.¹¹ Ekologický dluh a zahraniční dluh jsou dvě strany téže mince, této logiky vykořisťování, která vrcholí v dluhové krizi.¹² S odkazem na letošní Jubilejní rok vyzývám mezinárodní společenství, aby podniklo kroky k odpuštění zahraničního dluhu a uznalo existenci ekologického dluhu mezi Severem a Jihem. Je to výzva k solidaritě, ale především ke spravedlnosti.¹³

8. Kulturní a strukturální změna k překonání této krize nastane, až konečně uznáme, že všichni jsme děti Otce, a před ním vyznáme, že všichni jsme dlužníky, ale že také potřebujeme jeden druhého, podle logiky sdílené a rozmanité odpovědnosti. „Jednou provždy objevíme, že potřebujeme jeden druhého a že jsme si jeden druhému dlužníky.“¹⁴

III. *Cesta naděje – tři možné kroky*

9. Pokud dovolíme, aby se našich srdcí dotkly tyto nezbytné změny, může každému z nás Jubilejní rok znovu otevřít cestu naděje. Naděje pramení ze zkušenosti Božího milosrdenství, které je vždy neomezené.¹⁵

Bůh, který nikomu nic nedluží, stále obdarovává všechny lidi milostí a milosrdenstvím. Izák Syrský, církevní otec východní církve ze 7. století, napsal: „Tvá láska je větší než mé dluhy. Je málo

⁶ Srov. *Spes non confundit*, č. 16.

⁷ *Homilia de avaritia*, 7, in PG 31, 275.

⁸ Srov. enc. *Laudato si'* (24. května 2015), č. 123.

⁹ Srov. Katecheze, 2. září 2020, in: *L'Osservatore Romano*, 3. září 2020, s. 8.

¹⁰ Srov. Promluva k účastníkům setkání „Dluhová krize na globálním Jihu“, 5. června 2024.

¹¹ Srov. Promluva na Konferenci OSN o změně klimatu (COP 28), 2. prosince 2023.

¹² Srov. Promluva k účastníkům setkání „Dluhová krize na globálním Jihu“, 5. června 2024.

¹³ Srov. *Spes non confundit*, č. 16.

¹⁴ Enc. *Fratelli tutti* (3. října 2020), č. 35.

¹⁵ Srov. *Spes non confundit*, č. 23.